

Nr 68.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1926 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 25 februari 1926 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 206, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att det i innevarande års statsverksproposition under nionde huvudtiteln för budgetåret 1926—1927 begärda extra förslagsanslag å 15,000 kronor till bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område må enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande under samma tid i mån av behov och i överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder användas jämväl till bestridande i vissa fall av kostnader för friköp av lägenheter å kyrklig jord.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

Genom en den 25 februari 1926 avlåten proposition, nr 197, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt. Sagda förslag avser, såvitt här är i fråga, att öppna en mera allmän möjlighet för lägenhetshavare å kyrklig jord, vilka därå äga egna boningshus, att förvärva de av dem brukade områdena. Beträffande de förutsättningar, varunder sådant förvärv enligt lagförslaget må äga rum, hava ensittarlagens bestämmelser i åtskilliga avseenden fått tjäna såsom förebild; någon ovillkorlig rätt till lösen har däremot icke inrymts åt vederbörande lägenhetshavare, utan har frågan, huruvida friköp i det enskilda fallet må kunna medgivas, hänlagts till prövning i administrativ ordning. Det skall sålunda enligt förslaget i regel ankomma å kammarkollegiet att avgöra ansökningar av ifrågavarande slag.

De i lagförslaget upptagna bestämmelserna rörande friköp av vissa lägenheter å kyrklig jord hava begränsats till stadganden av rent konstitutiv innebörd. Utöver dessa bestämmelser tarvas särskilda tillämpningsföreskrifter, vilkas utfärdande ansetts böra ankomma å Kungl. Maj:t.

De omförmälda lagbestämmelserna skola hava avseende å lägenheter å prästboställen, å boställen anslagna biskopar, domkyrkosysslomän och klockare, ävensom å kyrkors hemman och jordar.

Uti det vid Kungl. Maj:ts nu förevarande proposition nr 206 fogade utdrag av statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen redogjort för de med friköp av lägenheter å kyrklig jord förenade kostnaderna. Departementschefen framhåller därvid bland annat, att vissa av desamma otvivelaktigt torde komma att ställa sig ganska kännbara, då det övervägande antalet lägenhetshavare, vilka enligt det i propositionen nr 197 framlagda lagförslaget skulle erhålla möjlighet att friköpa sina områden, tillhörde de mindre bemedlade samhällsklasserna. Vid sådant förhållande syntes bidrag av statsmedel böra göras tillgängliga till bestridande av en del av kostnaderna, men syntes därvid böra ifrågakomma allenast kostnaden dels för den förrättning å stället, som efter länsstyrelsens förordnande äger rum för friköpsfrågans behandling, dels ock för gottgörelsen åt lantmätare, som av länsstyrelsen förordnas att därvid biträda.

Vad angår de allmänna villkor för att omförmälda kostnader må bestridas av allmänna medel, den ordning, i vilken ansökning om dylik förmån skall göras, ävensom eventuell skyldighet för sökanden att, där friköp icke kommer till stånd, helt eller delvis ersätta statsverket vad i förenämnda hänseende av allmänna medel förskjutits, har departementschefen ansett föreskrifter härom böra utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med dem, som finnas intagna i kungörelsen den 20 juli 1925 (nr 379) om bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område m. m.

Vidkommande storleken av det anslag, som skulle erfordras för tillgodo-seende av angivna syftemål, framhåller departementschefen, att det behöfliga beloppet av lätt insedda skäl vore omöjligt att exakt beräkna. De svårigheter, som vid denna beräkning inställde sig, hänförde sig redan till omöjligheten att med någon grad av säkerhet förutse antalet ansökningar om friköp, vartill lagförslagets bestämmelser komme att giva anledning. Mycket sannolikt torde likväl vara, att detta antal under den första femårsperioden komme att bliva förhållandevis ansenligt.

Departementschefen anför vidare:

»Då jag nu, oaktat här angivna förhållande, anser mig kunna underlåta att för budgetåret 1926—1927 ifrågasätta ett *särskilt* anslagsbelopp för mötande av ifrågavarande utgift, är detta beroende på en särskild omständighet.

Då det föreliggande förslaget till lag angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomt-rätt för sitt antagande kräver medverkan jämväl av kyrkomötet, torde lagens utfärdande tidigast kunna äga rum under slutet av innevarande år. De första förrättningarna för behandling av inkomna ansökningar om friköp torde följaktligen knappast kunna utsättas förr än fram på våren 1927, då marken blivit bar. För de få månader, som då återstå av budgetåret 1926—1927, har det synts mig som om för tillgodo-seende av de förmodligen mindre avsevärda anspråk å bidrag till förrättningar, som komma att äga

rum under berörda korta tid, skulle kunna anlitas det i det föregående omförmälda, för nämnda budgetår redan beviljade anslaget å 15,000 kronor för bestridande av motsvarande kostnader enligt ensittarlagen. Uteslutet är dock icke att sistberörda anslag genom en dylik ökad påfrestning å det-samma skall komma att visa sig något för lågt, men torde något mera avsevärt överskridande icke vara att befara. För budgetåret 1927—1928 torde särskilda medel böra beräknas för ifrågavarande ändamål, varvid det får tagas under övertvägande huruvida de kostnader, som här avses, lämpligen böra bestridas med medel från ett därför särskilt anvisat anslag.»

Utskottet delar departementschefens uppfattning rörande behövligheten av att vissa med ifrågavarande friköp förbundna kostnader bestridas av allmänna medel och har icke någon erinran att göra mot vad i sådant avseende anförts och föreslagits.

Utskottet.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevärande proposition nr 206 må medgiva, att det under nionde huvudtiteln för budgetåret 1926—1927 beviljade extra förslagsanslag å 15,000 kronor till bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område må enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande under samma tid i mån av behov och i överensstämmelse med i det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet angivna grunder användas jämväl till bestridande i vissa fall av kostnader för friköp av lägenheter å kyrklig jord.

Stockholm den 22 maj 1926.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Hellström, Sederholm, Norin, Boberg, Lundell* samt
från andra kammaren: herrar *Nilsson i Tånga, Johansson i Uppmälby, Uddenberg*
i Karlskoga och *Söjländer*.
